

"Si no abordem la violència sexual als acords de pau, no estem parlant de la pau"

♥ diarilaveu.com/entrevista/74369/entrevista-patricia-sellers

Patricia Sellers

Consellera Especial de la Cort Internacional

Patricia Sellers ha ajudat perquè la violència sexual no sempre quede impune. © DANIEL GARCÍA-SALA

[Sergi Tarín](#) / València

Patricia Sellers (Filadèlfia, EUA, 1954) fa més de 20 anys que constata com la violència sexual ha estat una de les armes de guerra més destructives. I ho ha sigut per l'ona expansiva del dolor interior i, en bona part, pel silenci, la vergonya i la culpa que l'acompanyen. Un crim que deixa mut i sord. Un crim invisible. Sellers va assessorar als noranta, sobre qüestions de gènere, el Tribunal de l'ex-Iugoslàvia. I va augmentar la geografia de l'horror amb Sierra Leone, Ruanda, Líbia, Kènia o Guatemala, on va fer de perit a tribunals espanyols.

Professora a Oxford, doctora *honoris causa* a la Universitat de Nova York i assessora a l'ONU, les aportacions jurídiques de Sellers han estat cabdals perquè la violència sexual contra dones, homes i nens no sempre quede impune. Aquests dimarts va participar en un acte a València sobre el procés de pau a Colòmbia organitzat per l'ONGD Atelier i la corporació Humanas, entre d'altres. "A la Cort Internacional, la veu de les víctimes és suficient com a prova", va defensar Sellers, qui va demanar al moviment de dones lluitar per a incloure aquest precepte en els sistemes judicials dels seus països.

El delictes de violència sexual dins d'un conflicte armat, està més relacionat amb la guerra o amb les societats patriarcals del Tercer Món?

Els dos estan molt interrelacionats. Els patrons patriarcals existeixen abans, durant i després de la guerra. Però, normalment, transformen de manera negativa els fets bèl·lics. En les societats patriarcals l'home ha de ser fort i

quan arriba la guerra ha de ser un heroi, un soldat, un general, més fort que abans. I la dona ha de ser més pura, ja que representa la nació. Ha de donar suport als soldats. Amb la guerra, la dona, les minories sexuals, els xiquets, són més fràgils. No sols pateixen abusos de la gent pròpia, sinó també de l'altre bàndol.

De tots els casos que ha treballat, dels països i tribunals que ha assessorat, on s'ha donat amb més evidència el delicte sexual com a arma de guerra?

És complicat. Tots els casos són terribles per raons diferents. Quan es pensa en Iugoslàvia i les dones violades a les presons, això va estar un arma de guerra. Però els homes, en ser empresonats, també foren violats o forçats a violar companys del mateix grup militar. O de germà a germà. O de pare a germà. O violaven o eren violats. Era una forma d'enviar un missatge a l'enemic. També hi hagué els matrimonis forçats o, millor dit, l'esclavitud conjugal a Cambodja. És complicat escollir quina situació fou pitjor. Totes són operacions destinades a denigrar, a prendre el poder, a humiliar i imposar els patrons de gènere i del patriarcat.

Des dels noranta, amb les experiències a l'hora de jutjar la violència sexual a Iugoslàvia, què ha canviat en matèria d'accés a la justícia de les víctimes?

Amb el cas de Charles Taylor [expresident de Libèria condemnat el 2012 a 50 anys de presó per crims de guerra al seu país i a Sierra Leone] es concloué que hi havia una voluntat d'aterrir sexualment i cometre un crim contra la comunitat. L'accés a la justícia és més ampli del que podem imaginar. No sols ho és per a les persones individuals violades, sinó per a les comunitats atacades. Això ha estat un gran pas. Un altre aspecte està a l'estatut de Roma, on s'inclou clarament que la persecució pot estar basada en la qüestió de gènere, tot i que siguen crims una mica complicats d'entendre per l'amplitud del concepte de justícia. Què és la persecució? Què és el terror? Què és un acte inhumà? Què és el genocidi? Ara sabem que eixos crims també poden tindre un component sexual.

Costa que les víctimes denunciïn?

Té molt a veure amb l'actitud i la competència dels investigadors i dels jutges, que és molt important a l'hora d'entendre quines són les situacions on es donen violències sexuals i quan ocorren amb més freqüència. Pensem en el cas d'una dona a qui li cremaren la casa, però abans fou violada. Si no li fan la pregunta potser ningú diga que això també passà. L'aspecte humà ha de ser més ampli per entendre els danys en contra de les persones. Però si no pots imaginar-ho, evidentment, mai no haurà passat.

És molt difícil provar els delictes de violència sexual?

Amb investigadors i jutges competents, no tant. No és més difícil que amb la resta de delictes internacionals. Els incompetents diuen que és difícil perquè ella mai no parlarà. Però hi ha altres tipus de proves. Potser ella estiga morta. Una de les complexitats és quan hi ha supervivents. Normalment, la violència sexual no va ser l'única cosa que els passà. Potser també sobrevisqué a ser expulsada, a la mort dels fills, dels pares, a perdre la casa. Eixa persona té diversos aspectes criminals dels quals pot parlar i potser pensa que el que li passà a ella no és tan important i que almenys sobrevisqué. S'ha de contextualitzar, perquè tal volta eixa persona no hi vol parlar en eixe moment, sinó contar el que li passà als pares, a la casa, a la comunitat. O potser no pot recordar-ho tot. Però amb assistents socials, psicòlegs, poden parlar. Potser en un any. Potser en cinc anys.

Són crims, està clar, amb una afectació psicològica molt profunda.

Pot ser molt profunda. O pot ser més profund encara que el seu fill haja estat massacrada i per això no hi vol parlar. I perquè parlar sobre l'abús sexual li fa pensar en el fill i no vol. I no parla de res del que passà aquell dia. La majoria de gent que ha passat un conflicte armat, un genocidi, té traumes múltiples.

Sellers reconeix el treball dels moviments feministes per animar a les dones que han patit violència sexual en conflictes armats. / DANIEL GARCÍA-SALA

I la culpa i la vergonya també afecten a l'hora de denunciar aquest tipus de delictes.

No és el més important. Qui manifesta més vergonya és la societat, potser les famílies. Són forces que li estan demanant que no diga res, perquè no volen saber que aquelles dones i homes foren violats. I també hi ha investigadors que li pregunten sobre altres aspectes, però que no volen que parle d'això. Potser, psicològicament, tampoc no volen saber què passà.

Quin paper ha jugat el moviment feminista a l'hora d'apoderar les dones i animar-les a denunciar?

Hi ha moviments feministes a Iugoslàvia i al món sencer que alçaren la veu per a contar que tot allò va ocórrer i que fou veritat. La conscienciació era fonamental. Els moviments de dones han espentat en eixes situacions.

Està satisfeta de com s'ha inclòs la qüestió de la violència sexual als acords de pau de les darreres dècades?

No massa. Estem en l'inici. Es parla molt més sobre com callar les armes, però no tant de les violacions dels drets humans, de les violacions de guerra, perquè se les relaciona amb un entrebanc a la pau. Si als acords de pau no parlem de la violència sexual, en veritat no estem parlant de la pau. Tractem com aturar les armes, però no sobre com cuidar la societat i que siga novament completa.